

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
MD 2004, Chișinău,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. b), 24, 25 alin.(1) lit. g) din
Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională

**pentru interpretarea articolului 105 alin.(2)
din Constituția Republicii Moldova**

I – AUTORUL SESIZĂRII

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova

Parlamentul Republicii Moldova

Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfânt 105,

Chișinău 2073

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Prezenta sesizare are drept obiect interpretarea prevederilor articolului 105 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

III – EXPUNEREA CONSIDERENTELOR DE FAPT

La 27 februarie 2025, deputații Blocului Comuniștilor și Socialiștilor au inițiat în temeiul art.105 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova moțiunea simplă în privința activității defectuoase a Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării în persoana ministrului responsabil de portofoliu Dumitru Alaiba.

Aflându-se la etapa avizării conform prevederilor art.114 din Regulamentul Parlamentului, ministrul Dumitru Alaiba la 13 martie 2025 a anunțat demisia, în aceeași zi fiind emis Decretul Președintelui Republicii Moldova¹ privind demisia domnului Alaiba din funcția de viceprim-ministru, ministru al dezvoltării economice și digitalizării.

Astfel Comisia juridică numiri și imunități (Direcția general juridică) au emis un aviz prin care au apreciat la propria latitudine că demisia ministrului vizat în moțiune atrage după sine respingerea moțiunii sau lipsa temeiului/necesității examinării acesteia.

¹ <https://presedinte.md/app/webroot/Decrete/109-n.pdf>

Bazându-se pe respectivele concluzii ale Direcției juridice, Biroul Permanent a decis neinclusiunea în ordinea de zi a moțiunii simple în privința Ministrului Dezvoltării Economice și Digitalizării, fapt care nu corespunde prevederilor Constituției, afectând principiul constituțional al controlului parlamentar asupra Executivului.

IV – EXPUNEREA ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL SESIZĂRII

Doctrina și practica transconstituționalismului european este bazată în special pe principiul democratic al controlului parlamentar, or, pentru orice Parlament democratic, controlul exercitat asupra executivului constituie o prerogativă esențială, a cărei dezvoltare este indisolubil legată de democratizarea vieții sociale în vederea asigurării binelui public și apărării interesului național. Parlamentul este singurul loc unde membrii Guvernului sunt obligați, în sensul juridic al termenului, să se explice, răspunzând criticilor, or, controlul parlamentar prin întrebări și interpelări nu e un mijloc de a subordona Guvernul Parlamentului, ci numai de a asigura ca în activitatea sa Guvernul să-și îndeplinească mandatul primit la învestitură, în condiții de legalitate și cu onestitate.

Mai mult ca atât, specificul efectului moțiunii simple nu constă în înlăturarea Guvernului sau a ministrului responsabil de domeniul care a făcut obiectul moțiunii simple, fiind obligatoriu doar ca Guvernul să țină seama de poziția exprimată în cuprinsul respectivei moțiuni și să îndrepte aspectele semnalate ca fiind necorespunzătoare, prin punerea în executare a măsurilor propuse.

Moțiunea simplă făcând parte din categoria controlului parlamentar fără sancțiune, urmărind efectul disciplinării prin metoda administrativă a convingerii – fiind considerată un instrument al parlamentarismului raționalizat.

Curtea Constituțională a României a statuat în DCC 85/2019 că, președintele camerei nu are posibilitatea de a analiza pe fond moțiunea, respingând-o sau admitând-o, ci doar verifică îndeplinirea cerințelor prevăzute de regulamente. Curtea a constatat că exercitarea acestei prerogative a președintelui camerei nu poate fi arbitrară, ci aceasta este circumscrisă neîndeplinirii condițiilor strict formale din regulamentul parlamentului.

Complementar, în opinia doctinarului A.Iorgovan: efectele moțiunii simple nu constau în înlăturarea Guvernului sau a ministrului responsabil de domeniul care a făcut obiectul moțiunii simple, fiind obligatoriu doar ca Guvernul să țină cont de poziția exprimată în cuprinsul respectivei moțiuni și să îndrepte aspectele semnalate ca fiind necorespunzătoare, prin punerea în executare a măsurilor propuse.

În ceea ce privește demisia ministrului responsabil odată cu înaintarea moțiunii simple sau imediat după inițierea acesteia, remarcăm că prin Decizia Curții Constituționale a României nr.148/2007 Înalta Curte a reținut că, în sistemul parlamentar al României, ca și în majoritatea celorlalte țări, controlul parlamentar, în general, este fără sancțiune, excepție făcând moțiunea de cenzură.

Prin moțiunea simplă s-a pus la dispoziția parlamentarilor un instrument mai eficient de realizare a funcției de control a Parlamentului asupra Guvernului, dar adoptarea unei moțiuni simple nu are ca efect juridic direct revocarea unui membru al acestuia. Moțiunea simplă are însă efecte în plan politic, marcând o victorie a forțelor politice care au inițiat-o și susținut-o, cu un ecou corespunzător în opinia publică. Așadar, lipsa unui asemenea efect juridic a moțiunii simple nu atrage consecința anihilării efectelor sale politice, deoarece, în situația în care executivul ignoră moțiunea simplă, cele două Camere ale Parlamentului au posibilitatea să recurgă, dacă se impune, la moțiunea de cenzură.

Considerentele expuse în cele ce preced nu duc la concluzia că moțiunea simplă nu are nici un fel de efecte juridice și că nu ar avea caracter obligatoriu. Este incontestabil că moțiunea simplă nu produce efecte juridice ipso iure, ci efecte juridice ipso facto. Printr-o asemenea moțiune, Camera care o adoptă își exprimă poziția asupra unor probleme importante ale politicii interne și externe și poate să constate deficiențe în diverse domenii ale activității Guvernului, a organelor administrației publice, a conducătorilor ori a membrilor acestora. Guvernul și organele administrației publice sunt obligate să țină seama de conținutul moțiunii și să acționeze în sensul poziției exprimate de Cameră, în vederea remedierii deficiențelor semnalate. Caracterul obligatoriu nu înseamnă însă că Guvernul sau vreun alt organ al administrației publice ar fi obligat să execute dispoziții cuprinse în moțiune cu privire la luarea unor măsuri cu caracter organizatoric, cum sunt numirea și eliberarea din funcție, care prin Constituție sau prin alte legi sunt date în competența lor exclusivă.

Curtea observă că în sensul acestor considerente sunt și dispozițiile art. 164 din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit căroră, „În cazul în care o moțiune simplă este aprobată, hotărârea Camerei se va trimite Guvernului, care va ține cont de poziția exprimată în cuprinsul respectivei moțiuni”, întrucât sintagma „va ține cont” determină caracterul *ipso facto* al efectelor juridice.

Prin urmare, decizia abuzivă a Parlamentului de a nu examina moțiunea simplă inițiată în privința unui ministru care a demisionat post-factum reprezintă o decizie abuzivă contrară spiritului art.105 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova, motiv

pentru care s-a conturat necesitatea interpretării de către Înalta Curte a prevederilor art.105 din Constituție.

V – CADRUL CONSTITUȚIONAL

Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 105

Întrebări și interpelări

(1) Guvernul și fiecare dintre membrii săi sunt obligați să răspundă la întrebările sau la interpelările formulate de deputați.

(2) Parlamentul poate adopta o moțiune prin care să-și exprime poziția față de obiectul interpelării.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

Urmare celor expuse, în conformitate cu prevederile art. 1, 7 și 105 din Constituția Republicii Moldova, articolul 4 alin. (1) lit. b), 24, 25 alin.(1) lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Solicităm Înaltei Curți:

1. Admiterea spre examinare și declararea admisibilă a prezentei sesizări;
2. Interpretarea prevederilor articolului 105 alin. (2) din Constituție prin prisma chestiunilor dacă:
 - *Dispune parlamentul de discreția de respingere (refuzul de a examina) moțiunea simplă pentru motivul demisiei membrului guvernului vizat în respectiva moțiune?*
 - *Căror condiționalități se supune examinarea moțiunii simple inițiate regulamentar?*

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări nu a fost anterior obiect al constituționalității sau al interpretării Constituției.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

Nu sunt.

VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Cu respect,

Vlad Bătrincea